

## **LA BIBLIOTECA A SANTA COLOMA DE FARNERS, RESSÒ n° 351, 2008**

Per mi, parlar de la Biblioteca, així, amb majúscules, és parlar d'un bon retall de la meva vida. Recordo quan les meves ties em portaren amb la senyoreta Noguera en aquella casa que per mi, als sis anys, era espectacular; recordo quan, als deu, dotze, catorze anys hi anava amb tota la colla i fèiem treballar de valent a la nova bibliotecària, la Nuri Masó; quan als 16,18, 20 anys hi consultava llibres que em servien per als meus estudis, quan als 40 i 50 anys hi he presentat llibres meus i dels altres. Però no us atabalaré, aquest no és un article de nostàlgies sinó d'història. O sigui que anem per feina.

Biblioteques semipúbliques n'hi havia a Santa Coloma en el segle XIX i principis del XX: el Centre de Catòlics tenia l'any 1894 una biblioteca on, malauradament, la majoria de llibres eren "regals" d'Antonio Comyn, diputat a Madrid pel partit judicial de Santa Coloma i gran desconegut de la problemàtica selvatana: llibres de discursos parlamentaris, de memòries d'obres públiques, o sigui, tot el que editaven a Madrid i ell obtenia gratis. El corresponsal del diari El Distrito Farnense opinava que no eren els llibres més adequats per a uns socis " en su mayoría honrados artesanos que apenas han tenido ocasión y medios de recibir la instrucción elemental" (Narcís Figueras, Ressò 311). Quan es fundà el Círculo Columbense el 1898 també inicià la seva biblioteca i el mateix podem dir uns anys més tard de l'Ateneu Popular, però totes eren només per als socis. El febrer de 1906 el Ple de l'ajuntament aprovà la fundació d'una Biblioteca Popular "sin gravar excesivamente el erario y sí solo con insignificantes partidas que en su día se consiguen en el presupuesto". Es formaria amb llibres arribats de Madrid (ens imaginem els mateixos que el del Centre de Catòlics!!!), tot i que el 1907 adquiriren un Diccionario Enciclopèdico. No hi havia un espai físic concret i la Biblioteca era una lleixa de les oficines municipals.

El febrer de 1919 l'ajuntament va decidir participar en el concurs de Biblioteques Públiques endegades per la Mancomunitat de Catalunya i oferí un solar en el passeig de Sant Salvador. No hi hagué sort. Però el mateix 1919 arribava a Santa Coloma la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi; inicialment construïren un edifici en el xamfrà Vall-Centre però aprofitaren la venda de l'edifici propietat del metge Bofill per instal·lar-se allí l'any 1922 i fins l'actualitat. Una de les primeres activitats de La Caixa fou la concessió d'un préstec a l'ajuntament per construir les escoles en el passeig de Sant Salvador l'any 1920. Tanmateix l'Obra Social de La Caixa era primordial. No cal oblidar que Santa Coloma de Farners era coneguda i freqüentada per barcelonins de

classe mitja i alta que “prenien” les aigües en el Balneari; i tampoc cal oblidar la importància que en aquesta dècada adquirí el capellà colomenc Ricard Aragó, conegut com Ivon l'Escop, fundador de la Lliga del Bon Mot per preservar i millorar la llengua popular i que tenia com a socis personatges de la vàlua de Joan Llimona, Marià Manent, el mateix president de la Caixa Francesc Moragas i senyores de cognoms tan reconeguts com Dolors Macià de Puig i Cadafalch, Mercé Pla i Daniel o Montserrat Prat de la Riba. No estranyi doncs que Santa Coloma tingués prou pes com per ser el punt de mira de l'Obra Social de La Caixa, de forma que l'1 de juliol de 1923 La Caixa inaugurava a Santa Coloma la Casa de Cultura, la Casa Social de Repòs i Esbarjo, l'Institut de la Dona que Treballa i el Parc del Bon Mot.

La Casa Social de Repòs i Esbarjo eren un conjunt de dormitoris, sales cuines i menjadors instal·lats en els pisos superiors de l'edifici de la Caixa i acollia dones procedents d'institucions benèfiques de la Caixa “que per les seves circumstàncies i vida de treball necessiten gaudir d'alguns dies de repòs”

L'Institut de la Dona que Treballa “facilita a les dones d'estaments populars els avantatges dels socors mutus en forma de subsidis en cas de malaltia, segur maternal, assistència mèdica en dispensaris o clíniques”

El Parc del Bon Mot el formaven els jardins de l'antiga casa Bofill i s'obrien al públic els dijous, diumenges i festius. El nom li posà la Caixa perquè fou a Santa Coloma on nasqué la Lliga del Bon Mot i fou a Santa Coloma on el 2 de juliol de 1922 es transformà, patrocinada per La Caixa, en l'Obra del Bon Mot. La Casa de Cultura o Biblioteca, que és l'únic que queda de tot el que s'inaugurà, “es troba instal·lada en el lloc més pintoresc del parc del Bon Mot, voltada d'arbres, plantes i flors. En els baixos hi ha les sales de lectura d'una Biblioteca amb 2000 volums”. S'obria cada dia, gratuïtament, per a les persones que volien llegir, estudiar o escriure. S'intentà que la “Biblioteca tingui llocs complementaris en els jardins per poder llegir a l'aire lliure, sota els arbres”. En el primer pis hi havia una sala per a conferències, lliçons curtes, cursets monogràfics i concerts. Vull recordar només una magnífica foto de la dècada dels trenta on es veu Pompeu Fabra, Joan Vinyoli, etc etc en un curset de català que tingué lloc a Santa Coloma.

L'acte inaugural de tot plegat tingué lloc el matí de l'1 de juliol de 1923 en el Círcol Columbense amb els cants de l'Orfeó de Ceguetes de Santa Llúcia i a la tarda en el mateix Parc amb el cant de la Sardana de la Pàtria. NOTA: la tasca social del president de La Caixa Francesc Moragas li fou reconeguda per l'ajuntament de Santa Coloma

nomenant-lo fill adoptiu el 1922 i col·locant una placa en la sala de plens de l'ajuntament. Més tard se li dedicà el carrer que porta el seu nom.

La primera bibliotecària fou la senyoreta Geronès que el mes de setembre de 1923 explicava al diari La Veu de la Selva les primeres impressions dels dos mesos d'obertura: 2.000 volums ordenats segons la Classificació Decimal de Brusel·les; a la biblioteca hi havia representació de tots els tipus de llibres però sobretot els dedicats a Agricultura, Arts i Oficis, infants i literatura. En dos mesos havien usat la Biblioteca 685 homes, 412 dones i 1133 infants (total 2230 llegidors). De les 2656 obres consultades, 1686 eren d'infants, 650 de literatura, 139 de Belles Arts, 18 de Ciències Aplicades i la resta de seccions eren inferiors a deu consultes. Els llibres més llegits per la mainada eren els contes d'en Folch i Torres, la revista "La Mainada", les rondalles de l'editorial Muntanyola i els contes d'en Calleja, aquests en castellà. ( En Lluís Selga reproduceix el text sencer de l'entrevista amb la bibliotecària en el Ressò nº 271, any 1995). Anys més tard (no he pogut esbrinar quin concretament) la bibliotecària fou la senyoreta Montserrat Noguera.

En la dècada dels cinquanta s'inicià la construcció de l'anomenat Poble Nou i l'allargament dels carrers perpendiculars al de Sant Sebastià, de forma que l'ajuntament decidí comunicar la carretera de Sant Hilari amb aquesta nova zona. Després d'uns anys d'oposició de La Caixa, aquesta accedí als propòsits de l'ajuntament: desaparegué el Parc del Bon Mot, s'obrí l'actual carrer Moragas, La Caixa hi edificà casetes amb jardí i es construí una nova biblioteca que comença a funcionar l'any 1961. L'any 1962 començà a treballar d'ajudanta de la Montserrat Noguera, la Nuri Masó, que es convertí en la bibliotecària titular l'any 1964.

L'any 1969 s'hi habilità un espai com a Sala d'Exposicions. L'any 1973, en el cinquantari de la Biblioteca, Octavi Saltor conferencià sobre l'obra i vida de Francesc Moragas. Totes les conferències i presentacions i exposicions que es feien a Santa Coloma tenien lloc a la Biblioteca. Era l'ànima cultural del poble. L'any 1985 es reformà l'interior i es creà un espai separat per a lectura infantil.

L'any 2000 la Biblioteca disposava d'uns 13.000 títols i la Caixa se la vengué per 8 milions de pessetes a l'Ajuntament, el qual la començà a gestionar el febrer del 2002 amb el nom de Biblioteca Municipal *Joan Vinyoli*, en honor del poeta català que passà llargues etades juvenils a la capital selvatana. La seva bibliotecària fou, en aquesta nova etapa, la Montse Orriols i en l'edifici s'incorporaren ordinadors i serveis informàtics per a la mainada.

L'any 2007, seguint el projecte de l'arquitecte Carles Lloret, guanyador del concurs públic que s'havia efectuat el 2005, s'iniciaren les obres de la nova biblioteca que, en el mateix indret i aprofitant l'estructura bàsica de l'any 1961, amplià l'espai fins els 1100 metres quadrats, amb sala de lectura, espai polivalent i jardí. S'inaugurà el maig del 2008. El personal també ha crescut segons les noves necessitats: per primera vegada hi haurà més d'una bibliotecària, ja que seran quatre les persones que estaran al servei de la nova Biblioteca.

Vuitanta-cinc anys de Biblioteca. Jo hi he posat aquest bocí d'història. Vosaltres heu de posar-hi els records, les vivències, les il·lusions, les primeres descobertes dels patufets dels nostres pares, dels nostres tintins, els primers llibres en color quan el món que ens envoltava era en blanc i negre, gris per ser més exactes. I entre tots, hem de posar-hi les ganes per arribar als cent anys com una Biblioteca activa, enredada en el teixit social colomenc, dinamitzadora. Felicitats.